

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 3. SEPTEMBRA 1938.

ŠTEV. 35.

OBLAST JE OD BOGA

S slepoto je Bog udaril tiste vladarje preteklosti, ki so podpirali modrost tega sveta in njegov nauk, da oblast izhaja od naroda, od ljudstva.

Narod ali ljudstvo gotove skupnosti ni noben suveren, neodvisen gospodar na zemlji, ki bi mogel po mili volji masovnih razpoloženj dajati smisel oblasti in določati vsebino njihovim ukrepom.

Nasprotno je narod, je ljudska skupnost, živ organizem v združeni skupnosti, je družabno socialni sestav, ki ga zahteva človeška narava in ji je počelo Stvarnik-Bog. Od Boga je hotena taka skupnost, od Stvarnika je določeno, da morajo ljudje živeti občestveno življenje, ki zahteva red in smotrenost od celote za celoto in za poedinca.

Iz teh božjih osnov raste zato v človeški družbi zahteva po usmerjevalcu občestvenega življenja, po oblasti. Zato je vsaka oblast od Boga, pa je tudi Bogu za svoja dejanja in svoje ukrepe odgovorna. Božji večni zakoni morajo voditi časovne zakonodajalce, oblastnike, vladarje tega sveta. Urejajo pa istočasno tudi z enako tehtnostjo odnose vladanih in vladajočih. Božji zakoni ustvarjajo zato v družbi harmonijo, ki jo vodi najvišja Modrost.

Razpadajoča družba bo morala nazaj h tem temeljem. Zato, ker so jih razpustili in zavrgli, zija danes v svetu veliki kaos, strašen nered, anarhija družabnega življenja.

Te misli se nam vsiljujejo pred rojstnim dnem našega mladega vladarja, kralja Petra II. Še dobrih par let, pa bo moral poprijeti za državno krmilo in usoda tolikih milijonov bo odvisna od njegove modrosti.

Mi vemo, da je njegova bodoča naloga, če jo gledamo v svitu gori nakazanih misli, težka, da brezmejno odgovorna pred Bogom, od katerega jo je prejel, in pred narodom za katerega jo mora izvršiti. So trenutki v življenju vladarjev, za katere jih noben težak zavdati nikoli ne bi mogel, če se vladar zaveda svoje odgovornosti. Zato narod svoje vladarje časti in veren narod zanje tudi moli. Časti jih, ker so nosilci njegove slave in sreče; moli zanje, ker so molitve potrebni, da morejo modro hoditi ob svitu najvišje Modrosti. V velikem spoštovanju pred težko odgovornostjo kraljevske službe in časti se zato naš narod klanja svojemu vladarju, ko stopa v 16. leto svojega življenja in moli zanj, da bi bil srečen sam in srečen narod, ki ga bo vodil.

Čim težja je naloga, tem večja mora biti modrost za njeno srečno izvršitev. Prav voditi milijone k pravi sreči in blagostanju pa je najtežja naloga. Zahteva zato najvišje prevdarnosti in božje pomoči. Z narodom molimo zato za svojega kralja tudi mi, da bomo z njim in z narodom srečni sami.

»Pax Romana« proti komunizmu

Katoliška dijaška mladina 17 narodov je zborovala v Rogaški Slatini in na Bledu.

Z vseh delov sveta so se dne 22. avgusta zbrali delegati katoliških študentskih društev na študijske dni »Pax Romane« v Rogaški Slatini. Prišli so iz Amerike, Indije, Anglije, Francije, Nizozemske, Luksemburške, Belgije, Švice, Litve, Poljske, Češkoslovaške, Madžarske, Romunije, Bolgarske ter Hrvat in Slovenci.

Delo na študijskih dneh se je vršilo tako, da je bilo v vsakem predmetu kratko uvodno predavanje, nakar so zborovalci po temeljitim študiju in debati izoblikovali primerne resolucije.

Prvo vprašanje je bilo: **Komunistično gibanje v akademskih krogih.** Na zapadno in srednjeevropskih univerzah število komunistično usmerjene akademske mladine ni veliko. Navadno se suče okrog 5—10%. Tisti, ki so komunisti, pa so zelo aktivni. Vzrok leži v liberalnem pouku v šolah, revščini in močni propagandi kominterne. Debat je pokazala, da mora katoliški študent pospešiti propagando katoliške socialne misli na univerzi in da je treba poglobiti versko izobrazbo med akademiki, kajti verska indiferenca je prva stopnja na prehodu iz krščanstva v komunistično naziranje.

Na podlagi odgovorov na okrožnico, ki jo je razposlala Pax Romana na zveze, je imel g. Stanko Natlačen uvodno besedo o poznanju in razširjanju soc. nauka Cerkve med akademiki.

Glavni predmet pa, ki so ga obravnavali zastopniki dijaških zvez je bilo: **socialno delo katoliškega študenta med delavci.** Govoril je kanonik Cardyn, ustanovitelj močnega žosističnega gibanja v Belgiji. Žosizem (gibanje katoliške delavske mladine) se je v kratki dobi 11 let svojega obstoja že močno razširil ne samo po Belgiji, ampak tudi po drugih deželah zlasti po Franciji in te dežele tako prekrasil, da danes komunizem niti tam ni več obljubljen dežela, kjer je to pred nastopom žosizma bil.

Kanonik Cardyn je med drugim dejal: »Če hočemo zrušiti komunizem med delavci, imamo zato samo eno močno sredstvo: delavcu vrniti zavest o važnosti vloge, ki jo delavec vrši v človeški družbi. Katoliške delavce pa je treba vzgojiti v apostole med drugimi delavci, ki so bili zapeljani. Je to apostolat, ki ga morejo edino delavci sami vršiti in to tako, da postanejo res pravi kristjani v vsem svojem življenju. Apostolat med intelektualci, ki je brez dvoma težji, mora iti vzporedno z delavskim apostolatom. Pri vsem tem delu pa se je treba zavedati, da bo samo

borben katolicizem premagal komunizem.«

V petek, dne 26. avgusta je bil občni zbor Pax Romane. Izvoljen je bil novi odbor, v katerem ima Amerika predsednika, podpredsedniki pa bodo: Slovenec, Francoz in Anglež.

V soboto se je kongres nadaljeval na Bledu.

Kongresa se je udeležil tudi notranji minister dr. A. Korošec, katerega je navdušena dvorana burno pozdravljala. V svojem govoru je minister dr. Korošec pozdravil kongres v imenu vlade in rekel, da se mora vsaka resna in vestna vlada brigati za duhovne struje med mlado inteligenco, konstruktivne struje podpirati, slabe pa preprečevati in je zato samo po sebi umevno, da se mora tudi Pax Romana, ki hoče izoblikovati mlado inteligenco, da bo gradila in ne rušila, — na svoji poti srečati s komunizmom in njegovimi nesrečnimi nauki ter se še posebej veselil kongresa in njegovih potov, ker se mora kot notranji minister baviti s komunizmom in njegovimi pojavi v društvenem življenju naše države.

Za notranjim ministrom je imel na kongresiste nagovor ljubljanski vladika dr. Rožman. Govoril je o potrebi borbe proti komunizmu in poudaril, če se od komunistov učimo metod dela, je prav, toda če se hočemo proti njim bo-

riti, jim moramo sami na sebi pokazati zgled krščanskega življenja ter končno vendar že enkrat pokorno izpeljati velike papeževe okrožnice zadnjih let.

Popoldne je predaval lektor edinburškega vseučilišča g. Lotta: **Komunizem vpliva neposredno na manjši krog ljudi, dočim je njegov posredni vpliv mnogo obsejnejši, ko se skriva za raznimi nevtralnimi organizacijami, za protifašističnimi in mirovnimi gesli in prof. Henry Simon o katoliškem socialnem nauku in zahtevah sodobnosti.**

Za večer je ustanovitelj žosizma Cardyn pripravil pogled na gibanje žosizma, ki ga je ilustriral film o velikem žosističnem jubilejnim kongresu, v nedeljo pa so se zborovali posamezni stanovski odseki.

V ponedeljek je še imel g. minister dr. M. Krek odličen referat o potrebi intelektualni izobrazbi akademika, ki ga bo usposobila za uspešno socialno delo.

Upamo, da bo seme, ki ga je »Pax Romana« v teh dneh sejala, tudi pri nas rodilo bogate sadove.

Mi smo edini duhovni revolucionarji, ki prelamljamo 100% s staro miselnostjo, pa tudi s starimi metodami.

»To je politika«

Prinašamo aktualen članek pod gorjenim naslovom iz glasila katoliške akcije delavske mladine »Mi mladi delavci«. Članek je vreden, da ga tudi naši člani preberejo. Obenem uporabljamo to priliko, da list »Mi mladi delavci« zopet ponovno prav toplo priporočimo. Naročite ga delavci sami, naročite ga zlasti delavski stariši svojim doraščajočim otrokom.

»Mi mladi delavci« piše:

Mnogim, ki so dosedaj računali z nezavednostjo delavske mladine, nikakor ne gre v račun, da se danes delavska mladina prebujala in organizirala. Postal jim je to silno neprijetno, pač najbolj zato, ker bi mladina odprte glave, jasnega spoznanja, ne bila več zanje. Nič več ne bi mogli loviti neumnih kalinov na svoje goljufive in lažnjive limanice.

Ni čudno, če se izjavljajo proti mladini, ki se danes prebujala, kajti ta mladina priznava katoliška načela v morali in socialnem življenju. Zato jim je zoprna. Komu? Vsem, ki se javno ali tajno priznavajo za komuniste, ki prisegajo Leninu in Stalinu. Vsi ti so mislili, da so vzeli delavsko mladino v zakup. Vsi ti so doslej mirno lovili med njo s svojimi gesli (saj so baš gesla tisto s čemer love, dejanj ne poznajo). Ko so se znašli, so začeli vse, kar ni po njihovem kopitu, dolžiti politike.

Kaj je po njihovem politika?

Naš stanovski list je najbolj politično glasilo, resnica je politika, razkrinkovati hinavščino in lažnjivost komunizma in socializma, je politika,

ne hvaliti ruskega-boljševskega raja je politika,

če se priznavaš za katoličana je politika.

Kaj pa ni po njihovem politika?

Zabavljati čez vero, lagati in obrekovati svoje nasprotnike, moriti svoje nesomišljenike, rušiti cerkve, krasti in ropati svojim nasprotnikom lastnino, preklinjati in psovati katoličane. To ni politika. Kaj pa je? Je velezaslužno delo za narod, državo, proletarce, človeštvo. To je čista verska gorečnost.

Vse to delajo z določenim namenom. Ostrašiti in vzbuditi nezaupanje v mladino do lastnega presojanja. Mladina se zoperstavlja politiki kakršne je vajena. In s tem, da si kaj ožigosal kot politiko, si že vzbudil v mladem človeku stud in zoprnost.

Žalostno je, da se dajo mnogi, sicer dobri, po takem govorenju begati. Se več, da to, kar so od šuntarjev slišali, ponavljajo kot papagaji in nehote pomagajo nasprotnikom.

Danes je bolj kot kdaj jasno, da se bije boj med vero in organiziranim brezbožstvom. In dolžnost vsakega katoličana, da vsakega poštenega človeka je, boriti se proti komunizmu, ki je baš kar je sovraštvo, barbarstvo in podivjanost človeških strasti, boriti se proti njemu, proti njegovim pogubonosnim idejam. Bodimo si na jasnem, da komunizem ni socialno gibanje, marveč najprej in predvsem boj proti Bogu, Cerkev in krščanstvu. Proti njemu se moramo boriti.

Zato je naša dolžnost, da gremo v boj za svoj krščanski svetovni nazor. Ne v političen boj, kot pravijo komunisti, marveč v svet bolj za naša načela, proti krivici in zaslužnjenju človeka.

Upamo da se nihče ne bo dal slepiti po lažnih geslih. Bodimo si na jasnem. Naša beseda je jasna in vsakemu umljiva.

Za cenena delavska stanovanja

V industrijskih krajih Slovenije opazamo čedalje bolj potrebo po ceninih delavskih stanovanjih. V kolikor se v teh krajih, predvsem pa v Ljubljani grade stanovanjske hiše iz zasebne iniciative, so stanovanja v teh hišah razmeroma zelo draga, vsled česar tišči delavstvo občutna stanovanjska kriza. Zlasti živi nekvalificirano delavstvo, čigar zaslužek ni v nobenem razmerju s cenami zanj primernih stanovanj, v obupnih stanovanjskih razmerah in obstoja glede na čisto nehygijska in pregošča naseljena delavska stanovanja velika nevarnost za zdravje in moralno delavcev in njihovih družin.

Glede na sklep upravnega odbora Borze dela v Ljubljani, da zaprosi pri

Osrednji upravi za posredovanje dela v Belgradu za dovolitev posojila v znesku 4 milijonov din, ki bi se uporabilo za graditev ceninih delavskih stanovanj tako, da bi odpadlo 3 milijone din na Ljubljano, 500.000 din na Jesenice in 500.000 din na Ptuj, je predložila Zveza združenih delavcev v Ljubljani gospodu ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Dr. Cvetkoviču spomenico, v kateri prosi g. ministra, da s svojo intervencijo in priporočilom pri Osrednji upravi za posredovanje dela v Belgradu omogoči nujno potrebno graditev ceninih delavskih stanovanj v Ljubljani, na Jesenicah in v Ptuj.

Delovni pogoji

Pravični delovni pogoji.

Pravična plača sama ne zadostuje, da bi delovne pogoje lahko nazivali pravične, marveč je zato potrebno tudi primerno časovno trajanje dela ter telesna in moralna varnost delavca.

Delovni čas mora biti razumno določen in se ne sme od delavca, zlasti pa od delavke ali mladoletnega vajenca, zahtevati napora, ki ni v skladu z njihovimi močmi.

Nedeljski počitek mora biti zavarovan. Pravo na ta počitek mora biti izrečni pogoj sleherne delovne pogodbe, brez katerega pogodba ni poštena; delodajalec ne sme zahtevati in delavec tudi ne sme dovoliti zanemarjanja človeške dolžnosti napram Bogu.

»Angleško soboto« ali prekinitve dela v soboto popoldne more delovna pogodba vsebovati iz zelo upravičenih razlogov, kajti v mnogih slučajih, posebno za delavke in nameščenke, nedeljski počitek brez omenjenega dodatnega počitka ne zadostuje.

Telesna varnost in higijena morata biti zavarovani glede vrsto industrije v največji meri in morajo biti tudi zakoni delavskega zavarovanja strogo spoštovani.

Delovna pogodba, ki zahteva od delavke, da prekrši pravne norme ni pravična. Obzir na pravno je eden izmed samo ob sebi razumljivih pogojev delovne pogodbe.

Delavec ima pravico pogajati se.

Gotova vprašanja so sicer izključno pridržana delodajalcu, ker je on lastnik ali vsaj odgovorni upravitelj, vendar imajo delavci pravico, da se z njim pogajajo, bodisi neposredno, bodisi posredno po svojih odposlancih, o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na plačo, trajanje delovnega časa, na njegovo časovno odločitev, dnevno ali nočno delo, na tedenski počitek in angleško soboto, glede dopustov, zdravstvenih razmer v delovnih prostorih, telesne in moralne varnosti, glede zakonov delavske zaštite in zavarovanja.

Poleg tega tudi ni zadržka, da delegati delavstva n. pr. ne predlagajo tehnične spopolnitve v obratu glede orodja ali same organizacije dela v svrhu zagotovitve boljšega donosa.

Ali je sistem plač pravičen?

V teoretičnem in praktičnem oziru ne moremo v družbi, ki je zgrajena na res krščanskih načelih ničesar ugovarjati zoper sistem plač, ker je ta v skladu s pravičnostjo in zaščito delavskih pravic. V raznih poganiziranih družbah na svetu, kjer z ozirom na vladajočo moralno, ki je morala koristiti, vlada pomanjkanje stanovske organiziranosti

dela in pomanjkanje socialne zakonodaje, ki bi odgovarjala potrebam; dejansko obstojajo danes težke zmote.

1. Kakor v 19. stoletju tako tudi danes niso redke zlorabe kapitala, ki kaj rad prezira človeško dostojanstvo delavca in smatra delo zgolj za blago.

2. Obstojata stremjenje po znanjšanju proizvodnje, ki zlomi v nameščenec sleheren pogon v smeri poboljšanja svojega položaja, če dela več ali manj, če dela boljše ali slabše, po navadi ne zasluži zaradi tega niti več niti manj. Zato pa ni čudno, če se delavec prepriča zakonu najmanjšega napora.

3. Obstojata stremjenje po razdvojitvi delodajalskega in delavskega stanu, dasiravno bi ju moralo delo harmonično zediniti; s tem se ustvarja nasprotje interesov v škodo družabnega miru. Dejansko se organizirajo delodajalci in delojemalci v strokovne organizacije večinoma ne radi izravnjanja nasprotstev in vzpostavitve skladne skupnosti stanov, ampak radi nepomirljivega razrednega boja; vsled tega naraščajo tudi stavke, izprtja in sovraštvo.

Zato so potrebna stanovska združenja in zastopstva, ki morajo omenjene nedostatke po svojih najboljših močeh popraviti in pri delavstvu zanimanje za produkcijo zbuditi s pomočjo soudeležbe na lastnini in upravljanju podjetij. Vendar mora delavstvo o teh kočljivih vprašanjih razpravljati razumno in stvarno.

Radi poboljšanja položaja delavstva tudi ne sme trpeti niti red niti v proizvodnji neopustljiva disciplina. Če bi v tovarni hoteli vsi zapovedovati, bi to pomenilo anarhijo in nered, ter kmalu tudi popolno propast industrije. Vedno je torej potrebna avtoriteta, ki mora človeška stremjenja vravnati, da se ne razhajajo.

Reforme v industriji postanejo trajne in plodne samo ako zbude delavsko elito, ki je prepojena z gospodarsko in strokovno vzgojo ter moralno popolnostjo. Čim bolj se ta elita dviga, tem lažje postanejo reforme in tem bolj naravne in potrebne izgledajo v ozirom na skupnost.

Marxisti, ki potvarjajo družabno znanost, vzbujajo strasti, razredno sovraštvo in nizke nagone, zagovarjajo razvoj sistema plač v smeri sistema, ki bi naj bil bolj bratski. Enakost, ki jo zagovarjajo v naravi ne obstoja ne snovno niti duševno niti moralno, ker nista dva človeka, ki bi bila v vseh ozihih enaka, vsled česa je enakost tudi v družabnem življenju nemogoča. Zavzeti moramo torej krščansko stališče in na tej trdni osnovi, ne na mehchem pesku izmišljotin, postaviti temelj družabnih reform.

**Ne bodo rešili delavstva tisti, ki rijejo kakor krt pod zemljo.
Proti takim vstajamo mi, da jim prinesemo sonca.**

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(39) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

V inozemstvu je 500 veselja pijanih Rusov prišlo za potne kovčge, med njimi tudi Lenin. V dveh minutah je bil s svojimi bormi stvarmi pripravljen na odhod. Toda kako priti v Rusijo? Skozi Nemčijo ali Avstrijo? Izključeno! Emigranti so bili vendar sovražniki države. Skozi Francijo, Anglijo? Komaj mogoče. Ti revolucionarji bi utegnili antanti v Rusiji še škodovati.

Med brezkončnimi posvetovanji, kdaj in kako naj se potovanje izvede, je Lenin odposlal mnogo pisem, ki so izšla v boljševiskih listih. Drzno je pisal proti vladi Lvov-Kerenskega: »Niti trenutek ne pomisljam izjaviti, da sem pripravljen prejel prelomiti s komurkoli pri naši stranki, kot pa da bi dal priznanje Kerenskega social-patriotizmu. Ne samo Viljem, tudi angleški in italijanski kralj morata pasti. Nobenega zblizanja z drugimi strankami, nobenih kompromisov!«

Da bi smel potovati skozi Nemčijo, se je Uljanov pogajal z nemškimi glavnimi stanom. Kdo ve na kakšne pogoje je moral pristati? Oficielno se je obvezal, da bo delal na to, da se nemški in avstrijski civilni ujetniki osvobodijo. Kaj pa neoficielno?

Ako bi Nemčija ne polagala visokih nad na tega revolucionarja, gotovo bi mu prevoz ne bila dovolila. »S tem, da je naša vlada dovolila Leninu potovanje v Rusijo skozi nemško ozemlje, je prevzela tudi posebno odgovornost nase. Z vojaškega stališča je bilo potovanje upravičeno, Rusija mora pasti.« (Ludendorff: Moji spomini.)

Te Ludendorffove besede dajo mnogo slutiti. Rusija naj torej pade v sovražnirove roke s pomočjo Lenina. Mar Kerenski ni imel prav s svojo trditvijo, da je Uljanov od nemškega špijonažnega oddelka prejel visoke svote, da bi izdal svojo domovino?

Čiste resnice najbrže ne bomo nikoli zvedeli. Leninu je nemški glavni stan izstavil potni list. Kakšno je bilo to potovanje skozi Nemčijo? Vsakovrstne, bujne bajke pripovedujejo o tem. Naj govori Lenin sam: »Ko so bile vse možnosti, da doblim dovoljenje potovati skozi Nemčijo izrpane, so švicarski socialisti stopili v stik z nemškimi oblastmi. Vse dogovore je vodil švicarski tajnik Fric Platten. Ruski socialisti so se obvezali, da bodo streljali za tem, da se avstrijski in nemški civilni ujetniki osvobodijo. Obenem pa so zahtevali eksteritorialnost pri prevozu, nobene kontrole prtljage ali potnih listov, noben nemški uradnik se ne sme približati vagonu, seznam skozi Nemčijo potujočih emigrantov sestavijo Rusi sami, Emigrantje so imeli svojo lastno prehrano ter se

tri dni in tri noči niso prikazali iz vagona, ki je bil ves čas pod nadzorstvom treh nemških oficirjev. A tudi nemške oblasti so postavile zahtevo, da med prevozom Rusi ne smejo z nikomer stopiti v stik.

Zelo dvomljivo je, če se je prevoz skozi nemško ozemlje res dovolil pod tako lahkimi pogoji in važnimi zahtevami. Naj bo že kakor hoče, Lenin in njegovi prijatelji so neovirano dospeli v Stockholm, kjer so jih komunisti pogostili. Nek Šved je Leninu podaril par škornjev, bodoči »rdeči car« vendar ne bo v strganih čevljih stopil na ruska tla.

Na sanah so nato prepeljali vseh 30 izgnancev do ruske meje, kjer so bili triumfalno sprejeti.

Na petrogradskem kolodvoru je stala več tisočglava množica. Promet je bil oviran, cestna železnica se je komaj mogla gibati, čete so korakale po peronu, povsod so vihrale rdeče zastave. Zlatordeče obrobjeni slavaloki, pozdravni napisi in revolucionarni izreki so se brali vsepovsod. Godbe so stale pripravljene. Mladina je trosila cvetje, skratka, boljševiška stranka je poskusila vse mogoče, da bi svojega voditelja sprejela kot kneza, ki naj navduši množice ter ustrašuje provizorno vlado.

Končno je vlak privozil na postajo. Godba je zaigrala marseljezo. Lenin je stopil iz kupeja. Nobene zadrege ali presenečenja. Zdelo se je, da je tak sprejem pričakoval. Predsednik petrogradske

ga sveta vojakov je Uljanov vodil v salonsko čakalnico, tja, kjer je nekoč car sprejemal svoje visoke obiske. Lenin je bil pri prvem pozdravnem nagovoru osupel. Govor je bolj sličil moralni pridigi kot pa navdušenemu pozdravu: »Tu v Rusiji pozdravljamo sodruga Lenina. Mislimo, da je sedaj glavna naloga revolucionarne demokracije varstvo naše revolucije pred vsakršnim ogrožanjem od zunaj ali znotraj. Zato smo mnenja, da je sedaj nujno potrebna skupnost vse demokracije, brez vsakega cepčenja. Upamo in prepričani smo, da boste z nami naših misli.«

Uljanov je odgovoril v vse drugačnem tonu: »Srečen sem, da morem v vaši osebi pozdraviti zmogljivo revolucijo. Roparska imperijalistična vojna je začetnica državljanske vojne po vsej Evropi. Ni več daleč ura, ko bodo narodi obrnili orožje proti svojim izmozgavcem in kapitalistom. Ne danes, ne jutri, vsak dan lahko dovede do poloma evropskega kapitalizma. Ruska revolucija, katero ste vi izvedli, mu je zadala prvi sunek. Živela socialistična svetovna revolucija!«

Čeravno so se navzoči menjševiki jezili nad takšnimi besedami, so vseeno posadili Lenina na tank ter ga med viharinimi ovacijami vozili po glavnih petrogradskih ulicah. Došli »Führer« pa je na raznih točkah mesta množice nagovoril. Končno so ga odvedli na stanovanje. Določili so mu namreč palačo neke plesalke.

(Dalje prihodnjik)

Z delavskih bajišč

Kaj je z ljubljansko tobačno tovarno?

Obseg dela v tobačni tovarni se že delj časa vedno bolj omejuje in tudi število zaposlenega delavstva se stalno zmanjšuje. Zadnje dni pa zopet čujemo glasove o ukinitvi tovarne.

Pred vojno je tovarna zaposlovala nad 2000 delavcev in delavk, po vojni je to število padlo na 1100, sedaj pa jih je zaposlenih le okoli 600 delavcev in delavk.

Ukinitev ljubljanske tobačne tovarne bi pomenila nemogočnost obstoja velikega števila delavstva. Zaradi tega je sestavil odbor obratnih zaupnikov posebno spomenico, ki jo je izročil vsem merodajnim faktorjem. V njej opozarja na glasove o demontaži tukajšnje tovarne ter zahteva, da se ustavi že početo zmanjševanje delavstva in postopno ukinjevanje izdelave cigar. Znižanje v tovarni zaposlenega delavstva ni v nobenem razmerju s porastom prebivalstva mesta Ljubljane.

Poslednja okrnitev ljubljanske tobačne tovarne, ko se je prenesla vsa fabrikacija cigar na tovarne v Zagrebu in v Senju, je bila tako v socialnem, kakor tudi v gospodarskem oziru za ljubljanske delavske sloje najhujši udarec. S tem je zapечатena usoda okoli 100 družin. Znano je, da je prebivalstvo dravske banovine najboljši konzument tobačnih izdelkov, ne pozna tihotapstva s tobakom in je zato zahteva, da se vzdržuje obrat edine tobačne tovarne, neokrnjen v polnem obsegu, popolnoma upravičena.

Za tako veliko prodajno območje kot je Slovenija, je ljubljanska tobačna tovarna v polnem obsegu potrebna, saj konzumira naša banovina približno 12% vsega konzuma tobaka in tobačnih izdelkov v državi. Tudi izgovor na racionalizacijo proizvodnje ne drži, ker bi se taka racionalizacija dala izvesti tudi pri nas in je delno itak že izvršena.

Ljubljanska tobačna tovarna ima staro tradicijo. Z njeno zgradbo so začeli leta 1872 in je trajala gradba tri leta: 1872, 1873 in 1874. V teh letih so znašali gradbeni stroški 629.527 goldinarjev (1 milijon 257.054 kron). V kasnejših letih je tovarna investirala (1875—1879) v nove zgradbe še 161.025 gold. (332.050 kron). Že v začetku svojega poslovanja je v prvih letih število delavstva znašalo čez 1000 in je bila tobačna tovarna največje industrijsko podjetje v Ljubljani, ki je štela leta 1870 22.593 prebivalcev, l. 1880 pa 24.618 prebivalcev. Bila je vir zaslužka ne samo za Ljubljano, ampak tudi za široko okolico in njeno območje je segalo daleč v ljubljansko predmestje. Sedaj je poteklo 65 let od njene ustanovitve.

Zato je potrebno, da se število delavstva v tukajšnji tobačni tovarni vsekakor poveča v skladu z delavstvom drugih tobačnih tovarn, tako, da bodo eventualno potrebnih redukcij deležne vse tovarne, ne pa samo ljubljanska, ki je bila zastopljena samo zato, da se favorizira zagrebška in senjska, in da se prepreči še nadaljna demontaža, kot se je to že zgodilo s fabrikacijo cigar, katere so bile kot tradicionalni izdelek tukajšnje tovarne najboljše na glasu po državi. Vse to je potrebno v interesu socialne zaščite delavstva in ljubljanske industrije.

Videm ob Savi

Volitve obratnih zaupnikov. Pred kratkim smo ustanovili podružnico ZZZ. Naša organizacija je v četrtek, dne 25. avgusta izvedla volitve obratnih zaupnikov v podjetju Dukič in drug, katero gradi v Vidmu novo tovarno, ki je last g. Bonača. Od 141 tam zaposlenih delavcev je nad 100 organiziranih v naši podružnici ZZZ. Zato je tudi bila vložena samo ena kandidatna lista in je tako ZZZ dobila vseh pet obratnih zaupnikov.

Groblje-Jarše

Ker je večina naših članov in članic včlanjenih pri fantovskih odsekih, oz. deklinskih krožkih in se bodo Narodnega zbora v Kamniku udeležili v krožjih, naša organizacija ne bo tvorila svoje skupine. Vabljeni pa so vsi ostali člani, da se tega zbora sigurno udeležijo. — Med drugimi govorniki bo govoril tudi predsednik centralne ZZZ, tov. Preželj.

Opozorjamo odbornike, da je v nedeljo po prvi maši ob 7. skupna seja. — Članstvo pa opozorjamo, naj ne pozabi, da je druga nedelja, 11. t. m. druga v mesecu in da je to nedeljo članski sestanek obeh skupin. — Bog živi! Odbor!

Groblje

Dolgo časa smo se pripravljali na sklenitev kolektivne pogodbe z »Misijonsko tiskarno«. Sestavili smo osnutek in ga poslali vodstvu tiskarne. Dne 16. in 22. avg.

sta se v tiskarni vršili razpravi za sklenitev kolektivne pogodbe. Za centralo ZZZ se je razprav udeležil strokovni tajnik tov. Višnar. Na razpravi dne 22. t. m. je bil sklenjen in podpisan sporazum, po katerem je bil od podjetja v celoti sprejet osnutek kolektivne pogodbe, ki ga je sestavila ZZZ. Podjetje je pokazalo popolno pripravljenost za sporazum; pogodba v ničemer ne zaostaja za grafično pogodbo ostalih podjetij, kar se pa tiče plač, procentov itd. pa je še mnogo ugodnejša. Prav ta pogajanja so pokazala, da je možno na lep, miren način z medsebojnim sodelovanjem in razumevanjem položaja na obeh straneh dobro in pošteno urediti delovne pogoje. Sedaj bodo tudi delavci »Misijonske tiskarne« enako in še bolj upoštevani delavci kakor pa delavci ostalih grafičnih podjetij, zaslužili pa bodo še boljše in pri tem ohranili svoje dobre odnose s podjetjem.

Rogaška Slatina

V 32. št. »Slovenskega delavca« z dne 13. avgusta 1938 smo priobčili na tretji strani v drugem stolpcu pod naslovom Rogaška Slatina članek, v katerem so iznešeni napadi na g. ravnatelja zdravilišča v Rogški Slatini. Članek je bil sestavljen na podlagi enostranskih informacij, zato vsebuje več netočnosti. Ker nečemo delati nikomur krivice, izjavljamo, da so bili napadi, ki se tičejo osebe g. ravnatelja zdravilišča v Rogški Slatini, neosnovani in da g. ravnatelj postopa vedno le kot mu velevala službena dolžnost.

Jesenice

V novo dobo

V »Tovarniškem vestniku« z dne 15. avgusta t. l. čitamo med poročili o izletih delavstva tudi poročilo, da se pri KID začne nova doba. Nikdar od kar je ZZZ na Jesenicah v življenju nismo uganjali demagogije pa bodisi to na članskih sestankih ali v svojih poročilih v našem delavskem glasilu. Poznana so nam vsa pota slovenske industrije v njeno dobro ali slabo, zato smo vedno v vseh svojih korakih ali akcijah zastopali strogo resnično stanje. Kot delavska strokovna organizacija, katera računa s stvarnostjo položaja smo vedno, če je bilo potrebno povedali na glas brez bojazni svoje mnenje. Vemo, da delavstvo od KID živi, vemo pa tudi, da upravni svetniki živijo od delavcev. Če bi ne bilo enega ali drugega tedaj bi bilo življenje obeh strani nemogoče.

Da se pri KID uveljavlja nekakšna nova doba, to je vidno vsem Jesenincem in ni potrebno, da je zaposlen baš v podjetju. Znano nam je n. pr., da se je v letu 1933 vršil v prostorih tov. restav. sestanek predstavnikov organizacij in njenih zaupnikov kateri je bil sklican na zahtevo lastnikov KID. Na tem sestanku se je navzočim prečitala okrožnica upravnega sveta, v kateri je ta izrazil željo naj delavski časopisi v najkrajši možnosti opustijo vsaka poročila o dogajanjih pri KID zlasti pa o zaslužku delavstva. Pa pogledmo danes, isti ljudje, ki so na predstavniške organizacije skušali vplivati naj molče, so sami ustanovili svoj list, (do česar imajo popolno pravico in jim tega niti najmanj ne skušamo obraniti, hočemo samo navesti nekatera dejstva, ki so za razvoj delavskega gibanja važni, da prehaja delavstvo v neko danes še ne povsem znano novo dobo), v katerem na vso moč in skoro v vsaki številki čitamo poročila o delavskih zaslužkih, ki da so po njegovem poročilu najvišji v državi. Takrat se je delavskemu časopisju tako poročanje zamerilo, danes pa podjetje to samo izvaja.

Ne samo nam, tudi vsi trezni delavci pri KID so se imeli priliko v teku razvoja dogodkov prepričati o nesramni demagogiji gotove skupine ljudi, ki jo je izvajala v vodstvih organizacij nad delavstvom in tovarno. Čestokrat se je po lahkovernosti in po neprevdarnosti večine delavstva ustvaril škodljiv položaj tako za podjetje kot za delavstvo samo. V dokaz, da smo na pragu v novo dobo nam je dejstvo, da isti ljudje danes igrajo najvplivnejšo (vodstveno) vlogo pri organiziranju obratnih izletov. Tisto pa, ki je vsa zadnja leta zastopalo pravilno objektivno stališče, ni imelo potrebnega ugleda in ga nima niti danes, pa čeprav je že večkrat poleg svojih interesov branila interese tudi KID. Mi si upamo že danes napovedati, da bo zaključek te nove dobe morda drugačen, nego si predstavljajo ljudje od vodstva KID. Vedeti je namreč treba, da so na delu sile, ki imajo izrecni interes ustvarjati še večjo anarhijo. Treba je previdnosti. Čemu naprimer redukcije, če se takoj za tem začasno sprejema nove delavce. Razumljivo je in utemeljeno, da se javnost, zlasti pa delavstvo nad tem razburja. Ne more se zameriti nikomur, če se je ustvarilo mnenje, da KID zlo-

rablja člen, v katerem je predvideno 20% znižanje zaslužka za novo delavstvo. Če se začasni sprejem teh novih prekmurških delavcev da strokovno utemeljiti, zakaj se tega ni storilo. Prepričani smo, da bi delavstvo, katero je bilo odpuščeno pod strokovnim nadzorstvom prav tako izvršilo naročeno delo. Vsa leta po vojni dobi se je dogajalo, da so progovna dela izvrševali delavci iz obratov, za katere ni bilo naročil.

Upamo si trditi, da je »Tovarniški vestnik« v svojih poročilih neobjektiven. Če v resnici želi ustvariti sožitje z delavstvom, tedaj ne sme poročati na način, ki delavstvo doma ob čitanju razburja. Delavci namreč po svojih strokovnih organizacijah vedo vsaj približno za gosp. stanje delnic. Mi si upamo dokazati, da je položaj delavstva mnogo na boljšem v Trbovljah. Če se že toliko poudarja povprečni zaslužek našega podjetja in ustvarja mnenje o »sijajnem« položaju delavstva, tedaj bi se moralo poročati tudi to, da so Jesenice v prvi skupini glede draginje v državi. Delavstvo si lahko prav samo iz dnevnih dogajanj in opazovanj ustvari drugačno sliko, nego jo skuša naslikati v »Tov. vestniku«. V tem nastaja odpor.

Še eno bomo povedali. Večkrat se iz vodstvene strani KID poudarja, da se in se bo čuvalo v uradnih nastopih in drugih okoliščinah neustrankarstvo. Dejstvo pa je, da prav od vodstvenih oseb čujemo na pozdrav delavstva »Dober dan« odgovor »Zdravo«. Ali bi bilo prav, če bi delavstvo pozdravljalo svoje nadrejene s pokretaškim pozdravom? Mi vemo, da ne. Zato naj se tudi od nadrejenih vpelje neustrankarski odgovor. Na delavski strani bi našlo to samo ugoden odmev.

Če smo to napisali, smo napisali v dobri veri, da le z resničnim objektivnim postopanjem, pa bodisi to na katerem koli področju, ustvarjamo zdravo sožitje, od katerega bosta imeli koristi obe strani. Delavstvo bo to pozdravilo in teškoče, ki zadevajo njega ali podjetje, vedno z veseljem pomagalo po svojih močeh odpravljati.

»Taboru« v odgovor.

Novo pečeni časopis, ki naj služi do mastnih korit nekaterim, se v svoji številki z dne 27. avgusta z lažjo zaganja v nas prav brezuspešno. Kakor kaže, imamo enega nasprotnika več, ki naj pomaga uničevati našo ZZZ. Mi se tudi tega novega nasprotnika ne bojimo. Prav dobro vemo, da se v borbi kristaliziramo in rastemo. Naj bo časopis »Tabor« toliko ljubezniv in resnico-ljuben, ter naj nam pove, kdo mu je poslal lažno poročilo o zaupnikih ZZZ na Jesenicah. Mi namreč prav dobro vemo, da je zaupnik Bregant Jože iz utemeljenih razlogov moral podati ostavko. Vendar pa je še vedno naš in bo ostal, o čemer se bo imel »Tabor« priliko sam prepričati. Na njegovo mesto je takoj stopil v akcijo njegov namestnik. Če pa ni bil na zadnjem plenumu zaupnikov navzoč, so krive orožne vaje, po katerih je bil zadržan. Laž ima kratke noge in se bo »Tabor« imel priliko prepričati po številu svojih naročnikov na Jesenicah.

ČLANOM ZZZ V VEDNOST

Vsem članom ZZZ na Jesenicah in tudi članom podružnic izven Jesenic, zaposlenim pri KID sporočamo, da se v nedeljo dne 4. septembra ob pol 10. uri dopolne vrši v veliki dvorani Krek. doma redni članski sestanek.

Podana bodo za vse člane važna poročila o delovanju organizacije za koristi članov. Dogodki, ki se dogajajo so samoposebi tako važni, da ne sme nikdo ostati doma. Dnevni red bo v podrobnosti razviden na sestanku. Sestanek je sicer jeseniške podružnice, vendar je pa vsled važnosti dnevnega reda nujno, da se vsi dela prosti člani ostalih podružnic sestanka udeležijo. Upoštevajte točnost!

Na svidenje!

KRAJEVNA BRATOVSKA SKLADNICA NA JESENICAH

Razglas!

Razpis nedeljske zdravniške službe.

Za mesec september 1938 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in na praznik, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

- 4. septembra g. dr. Čeh Milan
- 6. septembra g. dr. Tancar Avguštin.
- 11. septembra g. dr. Čeh Milan
- 18. septembra g. dr. Tancar Avguštin
- 25. septembra g. dr. Čeh Milan.

Novo mesto

Delavci, zaposleni pri gradbi ceste v Mirni peči, smo že pred mesecem opomnili svojega delodajalca g. Svetineta, naj nam plača pribitek za nadurno delo kakor tudi bolniške tedne.

Prvotno je g. šef našo zahtevo odločno odklonil, ko pa ga je opomnila centrala kakor Delavska zbornica, so izjavili njegovi zastopniki (palirji), da bomo dobili

DROBNE DOMAČE

Kraljevič Andrej je po svoji operaciji popolnoma ozdravel in se vrnil na Bled. Pred svojim odhodom je pripel primariju Dr. Lavriču in drugim zdravnikom ter strežnici usmiljenki visoka odklikovanja.

Avtomobilska nesreča. Blizu Radeč je prišlo do karambola dveh osebnih avtomobilov. Pri tem je bilo 7 ljudi več ali manj hudo ranjenih. Zaradi karambola sta hudo trpela tudi oba avtomobila in so ju morali z vprežno živino spraviti v mehanično delavnico.

Nevaren požar je izbruhnil v gospodarskem poslopu gostilničarja Rogana v Gornjem Cmureku. Hlapec, ki je spal v gospodarskem poslopu je dobil hude opekline. Dómnavejo, da je bil požar podtaknjen in je orožništvo požigalec že na sledu.

Aretacija tihotapca. Na železniški postaji v Tezmem so aretirali krošnjarja Petra Galiča, ko je hotel prestopiti v osebni vlak proti Zidanemu mostu. Pri Galiču so našli 292 žigalnikov in 99 paketov igralnih kart.

Elektrika je ubila v Slovenski Bistrici 12 letnega fanta, ki je na gospodarskem poslopu utaknil roko v podstavek za električne varovalke. V tem položaju so ga našli čez nekaj časa že popolnoma otrplega. Poklicali so naglo zdravnika, ki pa nesrečnemu fantu ni mogel več rešiti življenja. Preiskava je ugotovila, da je bil vod priklapljen na električni tok, močan 220 voltov. Ker je bil fant bos, tla pa so bila mokra zaradi deževja, je s svojim dotikom povzročil zvezo z zemljo.

Sneg je zapadel na hribih okoli Bleda in tudi okoli Sarajeva so bile te dni vse gore pobeljene. Zaradi tega je nastal po vsej Bosni velik mrz. Vsi pozni posevki so uničeni, posebno pa še vsa zelenjava. Po nekaterih planinah zaradi zgodaj zapadlega snega ne bodo mogli pokositi sena.

Za regulacijo Drave in Mure je gradbeni minister odobril 3 milijone Din. Pomoč so izposlovale deputacije, ki so na pristojnih mestih v Belgradu dokazale, kako veliko škodo naredita te dve reki s svojimi vsakoletnimi povodnjami. Posebno sta se za to zavzela oba slovenska ministra dr. Anton Korošec in Dr. Miha Krek. Z regulacijskimi deli bodo pričeli v najkrajšem času.

Slinavka in parkljevka se je tudi pri nas močno razširila vsled česar so izdale oblasti stroge ukrepe za pobijanje te bolezni, ki povzroča kmetu toliko skrbi. V savski banovini je začela ta živalska bolezen že pojemat. V Nemčiji se je pa še razširila, čeprav število okužb ni več tako naraslo, kakor prej.

Zaradi krivoprisežništva je bil pred celjskim okrožnim sodiščem obsojen 26 letni posestnik Jožef Horvat iz Draškovega sela pri Šmarju pri Jelšah na 2 in pol leti robije. Tudi posestnik Martin Pezdevšek, Karl Čakš in mizarski pomočnik Franc Kline so bili obsojeni za krivoprisežništvo na kazni od 7 mesecev do 1 in pol leta robije.

zahtevani znesek izplačan prihodnjo soboto. Za temi obljubami je bilo že veliko sobot in do danes še ni bilo tiste, ki bi nam prinesla izpolnitev obljub.

Delo gre h koncu in pravzaprav ne bomo čakali nobene sobote več in se krepčali z obljubami zastopnikov podjetja, ampak bomo potom naše centrale vložili proti gospodu, ki ne pozna ali pa namenoma ne spoštuje zakona, tožbo.

V okolici Novega mesta delodajalci prav malo spoštujejo socialne zakone in uredbo o minimalnih plačah.

Zato pa je naša podružnica, čim je dobila potom svojih članov to na znanje, vsa ta podjetja na to opomnila; ta so se po svojih zastopnikih opominu odzvala. Poučarjali so, da so pripravljeni plačo tudi zvišati, samo da ne bi prišlo do kakih resnejših zapletljivjav. Delavci so si tega sami krivi, ker si sami med seboj konkurirajo in marsikateri s tem sam sebi nasprotuje, misleč da je s tem, če gre delat za najnižjo plačo, prijatelj gospodarja ali njegovega namestnika.

Kolikor je naših članov, bomo iste počeli o socialnem življenju, vedno in povsod ščitili njihove interese, vsakdo pa, kdor ni pri nas organiziran, ni z nami in je tako po našem mišljenju proti nam.

Sestanki in zborovanja.

V NEDELJO, DNE 4. SEPTEMBRA: JESENICE: članski sestanek ob 1/2 10 dopolne v Krekovem domu.

V ČETRTEK, DNE 8. SEPTEMBRA: RADEČE: občni zbor ob 7 zjutraj v Narodnem domu.

Bodite apostoli našega tiska!

Zapisana pravica

Kaj nam daje in jemlje sprememba obrtnega zakona

Letos meseca januarja je izšel osnutek sprememb sedanega obrtnega zakona. V sedanji obrtni zakon ni globoko poseženo, spremembe so v glavnem le stilističnega značaja.

Glede komanditne družbe je po novem osnutku urejeno tako, kot se je dosedaj prakticiralo. Skupina nekaj oseb, od katerih ima vsaka podeljeno obrtno pravico.

O koncesioniranih obrtnih je nekaj nebitvenih sprememb. Zakon o pooblaščenih inženjerjih ostane tak kot je. Predpisi o postopku so ostali nespremenjeni. Način izvrševanja obrta se po osnutku izdatno omejuje. § 58 obrtnega zakona ostane skoraj nespremenjen. H krošnjarem naj bi spadali tudi prevozniki in postrežki, specialni predpisi pa naj bi ostali še nadalje v veljavi. Sejmski predpisi se dalekosežno omejujejo.

Glede nameščencev vsebuje osnutek predvsem določilo, kdaj se odvzame pravica imeti vajenca, določa, da se učno razmerje ne prekine takrat, ko gre vajenec v kader, pomočniška doba se podaljša iz do-

sedanjih dveh na tri leta. Dopršena srednja šola nadomešča vajeniško in predpisano pomočniško dobo. Nepopolna ne zadošča.

Vobče se opaža, da se polaga večja pažnja na trgovsko izobrazbo. Novo pa je to, da oprošča obveznosti obiskovanja šole tistega vajenca, ki ima dva razreda srednje šole. Glede izpitov so vsi vajenci v rokodelstvu in industriji enaki. Pomočniška spričevala se izdajajo na stroške obrtnih združenj, v industrijskih obratih pa nosijo stroške obrati sami.

Spremembe zadevajo predvsem delodajalce in gospodarstvenike. Niso pa upoštevane v dovoljni meri zahteve delojemalcev. Oni del obrtnega zakona, ki vsebuje delovno pravico, je ostal skoro nespremenjen. Temu se ne moremo čuditi, ker vemo, s koliko silo so se delodajalci in njihova združenja prizadevala, da bi se ta določila spremenila na škodo delojemalcev.

Mi pa vztrajamo pri svoji zahtevi po enotnem delovnem pravu. Temu stremljenju je tudi minister za socialno politiko naklonjen, ker želi, da bi se vsa naša socialna zakonodaja sistematično uredila in tudi v celoti izvajala.

SONCE IN SENCE DOMA IN DRUGOD

Nova doba miru v Podonavju.

Na Bledu je bila konference Male Zveze, katere članice so: Jugoslavija, Češkoslovaška in Romunija. Prvotni namen Male zveze je bilo nadzorovanje Madjarske in da v slučaju potrebe prepreči razvoje, ki bi mogli škodovati zavezniškim državam. Jugoslavija je bila med omejenimi tremi državami prva, ki je bila za mirno poravnavo vseh obstoječih spornih vprašanj. Najprej je vzpostavila prijateljske odnose z Bolgarijo in Italijo in je vlada Dr. Stojadinovića napela vse sile, da se tudi naša severna meja napram Madjarski zavaruje z najuspešnejšim orožjem, ki se imenuje prijateljstvo. Romunija je spoznala pravilnost te smeri in ji je končno sledila tudi Češkoslovaška.

Blejska konferenca Male Zveze je spremenila pakt med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Romunijo v miroljubno sredstvo in postavila varne temelje za trajno prijateljstvo med državami Male zveze in Madjarsko, s tem se začelja v Podonavju nova doba mirnega sodelovanja. Naši kraljevi vladi in njenemu predsedniku Dr. Stojadinoviću gre posebna zasluga, da je konferenca na Bledu, našemu slovenskemu biseru, zaključena s tako sijajnim uspehom.

Preosnova vlade

V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov so bile 25. t. m. sprejete ostavke, ki so jih dali trgovinski minister dr. Milan Vrbanič, vojni minister general Ljubomir Marič in minister za telesno vzgojo dr. Vjekoslav Miletić, ter so bili vsi postavljeni na razpoložanje.

Za novega vojnega ministra je postavljen armadni general Milutin Nedić, načelnik glavnega generalnega štaba, za trgovskega ministra je postavljen ing. Nikola Kabalin, za ministra za telesno vzgojo pa dr. Mirko Buijić, župan mesta Splita.

Koroški narodni voditelj župnik Vinko Poljanec, o katerega mučeniški boleznijo smo poročali v zadnji številki »Slov. delavca« je podlegel trpljenju. Kar se je po znanih marčnih dogodkih zopet vrnil v svojo župnijo, prej tako čil mož ni bil več sposoben za delo. Življenje je dogorevalo in dogorelo kot žrtev pred narodom in Bogom. Domovina ne bo pozabila svojega velikega moža. Njegova duša naj počiva v miru!

G. minister dr. Dr. Cvetković se je v Dubrovniku udeležil zbora Jugorasa in se nato z ladjo odpeljal v Split, kjer so ga pričakali zastopniki JRZ in oblasti. Razgovarjal se je z tamošnjimi delavci in se zanimal za njihov položaj. Iz Splita se je g. minister podal v Zagreb, kjer je obiskal prostore Jugorasa. Na konferenci Jugorasa je dal navodila za ustanovitev pokrajinskega fonda za uslužbenca na področju savske banovine. Minister dr. Cvetković je obiskal tudi Borzo dela in hrvaškega nadškofa dr. Stepinca ter mu žele skorajšnje okrevanje.

Na narodnem taboru v Ljutomeru, ki se je vršil ob 70 letnici prvega slovenskega tabora, je nad 10.000 Prlekov veličastno praznovala 20 letnico Jugoslavije. Na taboru je vladalo nepopisno navdušenje. Burno pozdravljen je govoril največji sin Prlekije g. minister dr. Anton Korošec. Povdarjal je, da ta naša zemlja, katere narodno zavest je začel buditi prvi ljutomerski tabor pred 70 leti, ta zemlja naših dedov in pradedov bo ostala zemlja naših

otrok in vnukov, bo ostala slovenska zemlja v jugoslovanski državi vekomaj! Slovenska govornica, slovenska pesem, slovenska zavest bo živila vekomaj! Mi bomo ostali in hočemo ostati v svoji narodni državi Jugoslaviji vekomaj! Nadalje je g. minister m. dr. izjavil, da glede skupščinskih volitev še ne more povedati točen datum, kdaj se bodo vršile, a bo bližnja prihodnost prinesla jasnost v tem vprašanju.

Pri Kraljici miru na Brezjah so se zbrali slovenski bojovníki, kjer so na veličasten način manifestirali za misel: nikdar več vojne! ki je temeljna ideja bojovniških organizacij, ki družijo po vsem svetu bивše tovariše iz strelskih jarkov in kavern. Ob tej priliki je bila svečana blagoslovitev in odkritje spominske plošče velikemu bojovniškemu apostolu pok. Kuratu Francu Bonaču.

Drugod

Obisk madžarskega regenta Horthyja v Nemčiji je bil združen z velikimi svečanostmi in vojaškimi paradami, kar so z nekih strani hoteli naslikati kot uvod v vojaško zvezo med Nemčijo in Madžarsko. Te vesti najbolj zanikajo sklenitev nenapadne pogodbe z Malo zvezo na Bledu.

Na Češkoslovaškem je položaj vedno bolj napet. Nemci odklanjajo vsa nadaljnja pogajanja z vlado. Veliko razburjenje je vzbudil neki proglas, ki ga je baje objavila sudetsko-nemška stranka. V proglasu pravijo, da je teroriziranje sudetskih Nemcev doseglo višek in pozivajo pristaje stranke, naj se poslej vsak sam brani tudi s silo in naj več ne čaka na zaščito zakona.

Angleški posredovalec lord Runciman namerava radi ureditve narodnostnega vprašanja staviti svoje predloge, po katerih se naj deli Češkoslovaško v 23 kantonom, ki naj bi kolikor mogoče ustrezali narodnostnim mejam, in da se dosednji jezikovni zakoni razveljavijo ter da se na vsem državnem področju uveljavijo enopravnost vseh v državi govorenih jezikov.

Parlamentarni klub slovaške ljudske stranke je tudi izdelal spomenico, v kateri zahteva, da mora Češkoslovaška postati zvezna država, da mora biti na slovaškem področju slovaščina uradni jezik, da morajo Slovaki imeti svojo vojsko, državljanstvo, svoj slovaški parlament in zastopstvo v praškem centralnem parlamentu.

V Palestini nemirov ni konca ne kraja kljub močni vojaški posadki, katero Angleži stalno ojačajo. Čete imajo mnogo posla, ker morajo krotiti uporne Jude, ki napadajo Arabce, nato pa zopet Arabce, ki se borijo proti Judom in angleškim četam. Zaradi eksplozije peklenkega stroja pod angleškim tovornim avtomobilom so angleške čete vrgle v zrak 120 hiš v vasi Saab, v Jenini pa 100.

Na daljnem vzhodu japonska kopna in vodna letala z vso silo napadajo kitajske postojanke vzdolž reke Jangce. Neprestano bombardirajo in obstreljujejo s strojnimi vsako večjo skupino kitajskih vojakov. To je pričetek velike japonske ofenzive, s katero nameravajo Japonci zavzeti Hankov, še preden zapade sneg. Po lunghajski železnici, ki je bila meseca junija poplavljen, vozijo neprestano vlaki, polni vojaštva in municije.

General Čangkajšek je pregledal kitajske postojanke in pravi, da bo sam organiziral obrambo mesta Hankova, ki je se-

BELEŽKE

POD ENO SLIVO...

»Delavska politika« je napadla naš zadnji tabor Velenjskega okrožja ZZD in nas je z njim vred že kar k pogrebu nesla. Njen dopisnik je na eno oko menda čisto mižal, na drugega pa je škilast in tako resnice videti ni mogel. Samo skozi eno trepalnico je vjel par solnčnih žarkov in z njima dvoje zelenih sliv, pod katerimi so zborovali naši delavci. Tako malo jih je menda bilo, da bi jih bil najraje kar na solati pojedel ali pa okisane kakor kumarce, ko je gotovo »mačka« imel radi našega lepega tabora. V resnici je bil namreč tabor prav lep, prav dostojen, našemu mlademu pokretu v čast.

»Delavski politiki« pa povemo na uho, da naj jo bo sram, da smo zadnje čase videli že nekaj rdečih zborovanj in prelistali nekaj njihovih članskih seznamov ter ugotovili, da stoji nekdaš tako močna rdeča armada, med vsemi našimi strokovnimi organizacijami kar na zadnjem mestu. Kar mrz nas je stresel pred strahotno kugo, vsled katere očitno pada barometer in napoveduje splošno poplavo, ki bo rdeče odnesla za vedno. Samo generali se bodo rešili, kakor je pri njih navada, in sicer vsi skupaj pod eno slivo ali pravzaprav na njo, sicer bi še nje voda deroča zelena odnesla.

ZDAJ PA NE BO NIČ...

Stari ata »Narod« se je zelo razpenil na naš članek »Za svobodno ali diktatorsko družbo.« Njemu, ki je vedno bojevito bojeval boj proti svoboščini, ni bil namreč kar nič všeč. Posebno mu ni po godu, da se zavzemamo za svobodo stanov v stanovski družbi in pravi, da ji je že zdavnaj odzvonilo. »Narod« jo je obsodil, »ferti« je zdal. Duhovna velesila katolicizma se je zrušila, Rim se je zmajal, ko je odprla svoja brezozoba usta »Naroda« modrost.

»JUTRU« V POJASNILO...

Prva je prepovedana, druga pa ne.

»Jutro« v Ljubljani se hudo boji, da smo mi o Francu strašno slabo informirani. Še naš urednik se mu smili in pravi, da ta hribovski »fajmošter« gotovo misli, da Franco samo roženvenc moli in prebira sv. pismo in rože pobira. »Jutru« bo di povedano na skrivaj, zato, da tega škofu ne pove, da še ta gorski »fajmošter« ne dela samo tega, kar naj bi po njem mislil o pobožnem Francu. Toliko pa ve, da bi gospodje pri »Jutru« zanj in za Franca radi videli, da bi bilo tako. Ti gospodje bi bili namreč zelo zadovoljni, če bi bili vsi zaresni katoličani taki, da bi samo molili, sv. pismo brali in rože pobirali, oni pa bi svoj škodljivi posel lahko nemoteno opravljali. »Jutro« in rdeči v Španiji so si po mislih pravi bratci. Oboje boli hudo in zelo, da jih katoličani nočejo kar naprej držati, ampak jih znajo tudi temeljito nazaj dati po pogovoru: »Ta prva je prepovedana, ta druga pa ne.«

daj že tako močno utrjeno, da bo moglo zadržati Japonce najmanj šest mesecev.

Na Nemškem je izšel ukaz, da mora odsluž vsak Jud, ki nima izrazito judovskega imena, dobiti še posebno judovsko ime, kako na primer Izrael, ženske pa Sara. V prihodnje pa bo moral vsak judovski novorojenec dobiti ob rojstvu pristno judovsko ime, katero mu bodo izbrali starši izmed imen, ki jih bo vlada določila za Jude.

Poleg tega je izšel zakon, po katerem nameravajo bivšega avstrijskega kanclerja Schuschnigga in ostale oblastnike nekdanje Avstrije postaviti pred posebno državno sodišče na Dunaju in jih soditi v imenu nemškega ljudstva.

V Španiji je teror rdečih čezdalje večji in so Katalonci kakor tudi Baski skrajno nezadovoljni z boljševizacijo, ki jo izvršujejo člani ruske GPU. Zlasti je katalonci ogorčilo zločinstvo, ki se je zgodilo v Castueri. Mladi duhovnik Rodriguez je v ječi delil sv. zakramente ljudem, ki so bili obsojeni na smrt. Boljševiški miličniki so ga zato na križ pribili, potem pa vanj streljali, dokler ni izdihnil.

Na bojišču na Ebru so imeli rdeči grozne izgube in sicer 10.000 mrtvih in 14.000 ujetih; tudi na Estremadurski fronti so nacionalisti odbili napade rdečih. Skozi Gibraltarsko ožino je te dni priplul rdeči rušilec »Diaz«, ki je bil ravno kar popravljjen v inozemstvu. Francove vojne ladje in obalne baterije so začele rušilec obstreljevati in je ta le bil močno poškodovan, da se je komaj rešil v nevtralne vode. Nacionalistične granate so napravile na rušilcu mnogo nevarnih odprtín in ima tudi posadka močne izgube.

V Italiji sveta stolica ni preklcala svoje obsodbe pretiranega nacionalizma ali razizma in se je spor s fašistično stranko poravnal na ta način, da sta predsednik katoliške akcije in glavni tajnik stranke podala izjavo, da obe stranki vztrajata na sporazumu iz leta 1931, ki delavnost katoliške akcije razmejuje od delavnosti fašističnega režima.

PO SVETU

Holandska kraljica Vilhelmina praznuje letos 40 letnico svoje vladavine. Ob tej priliki bodo po celi Nizozemski velike slovesnosti in vojaška parada Nizozemske vojske.

Med Tokijem in Jokohamo sta trčili v zraku dve vojaški letali in treščili na neko tovarno. Bencin, ki se je razlil, je povzročil ogromen požar, ki je uničil skoraj vso tovarno in je pri tem našlo 169 delavcev smrt v plamenih.

V Mexiki se vrši strokovni kongres, katerega se udeležuje tudi znani francoski strokovničar Jouhaux. Ameriške strokovne organizacije so odklonile soudeležbo na tem kongresu in pravi njih voditelj Greenx, da predstavlja omenjeni kongres samo taktični manevar komunizma, ki hoče iz Mexike razširiti svoj vpliv po južnoameriških državah.

Švicarski zračni balon, ki je startal v Zürichu, je veter odnesel čez nemško ozemlje na Češkoslovaško. V zraku so se pojavili letalci Češkoslovaške zračne policije, ki so vrgli na balon vžigalne bombe ali ga niso zadele. Balon, ki je nosil napis Švicarskega zrakoplovstva, se je nato takoj spustil na tla. Češki vojaki so takoj prihiteli in švicarske letalce odvedli na zasliševanje. Šele po nekaj dneh so jim češkoslovaške oblasti dovolile povratek v Švico.

Čevljev so Amerikanci v prvih 6 mesecih letošnjega leta izvozili 1 milijon parov za skoraj dva in pol milijona dolarjev. Češkoslovaška pa je izvozila skoraj 7 milijonov parov za 168 milijonov Kč.

Vojaško letalo je v Berlinu na najobljudnejšem prometnem križišču treščilo na cesto in ubilo 14 ljudi. Letalci so imeli srečo in so ostali docela nepoškodovani.

V Ameriki je na nekem vlaknu med vožnjo eksplodiral kotel lokomotive. Strojvodja in kurjač sta bila mrtva, medtem ko je stroj vlekel brzovlak še nekaj milj naprej. Šele nato se je vlak ustavil. Vsi potniki so bili presenečeni, ko so zvedeli, v kakšni nevarnosti so bili.

Belgija je ukinila v svoji vojski konjenico. Pustili so le eskadron orožniške konjenice, ki bo v gala-uniformi nastopala ob svečanih prilikah in sprevedih, koder bo navzoč kralj.

Madžarska vlada pripravlja proglas o oborožitvi in uvedbi petletnega vojnega investicijskega načrta.

Nemških Judov, ki so bežali tudi v Belgijo, tam ne bodo več sprejemali. Belgijska vlada bo dobivala priseljevanje tujcev samo pod pogoji kakor jih je sprejel mednarodni odbor za preskrbo beguncev v Londonu.

Angleški katoliki so priredili veličastno tiho procesijo po Londonskih ulicah v znak protesta proti mednarodnemu brezbožniškemu kongresu.

V Gdanskju je stanje med Poljaki in Nemci precej napeto. Pred nekaj dnevi je član napadalnih oddelkov pretepel Poljskega dijaka, ki je svojega tovariša pozdravil s Poljskim pozdravom. Še nekaj dni prej so tamkajšnje oblasti zaprele dva višja poljska železniška uradnika kot odgovor na aretacijo nekega hitlerjevca na Poljskem, ki se je v vlaku prepiral s sprevoznikom in ga na zadnje butnil iz vagona, da si je polomil roke in noge.

Hitler in Mussolini se pogajata o mirni rešitvi vprašanja južnotirolskih Nemcev. Najbrže se bodo vsi ti Nemci preselili v Nemčijo, kjer jih bodo naselili na zaplenjenih posestvih v Avstriji.

V Abesinijo je Italija investirala dose-daj 136 milijonov lir, od česar odpade na rudarstvo in lesno gospodarstvo ter cementno industrijo po 20, na bombažno industrijo 35, na živinorejo 15, na električno industrijo 10, na usnjarsko 3, in na industrijo olja 5 milijonov lir.

Na vzhodni meji Sovjetske Rusije so se začeli veliki manevri ruske vojske, kar se smatra v Evropski javnosti kot odgovor na velike nemške manevre.

Velike poplave so nastopile v Nemški Šleziji in so v mestu Gracu vse ulice pod vodo. Na pomoč so poklicali vojaštvo in gasilstvo. Tudi na Češkem je deževje povzročilo naraščanje rek in poplave. Kmetom so uničeni poljski pridelki. Nekatere vasi so popolnoma obdane z vodo, da so odrezane od sveta.

Ljubljanski velesejem traja od 1. do 12. septembra. Otvorjen je bil v četrtek, 1. septembra 1938 ob 10. na razstavišču. Za velesejem velja polovična vožnja na železnici in sicer za potovanje v Ljubljano od 27. avgusta do 12. septembra, za povratek pa od 1. do 17. septembra. Na odhodni postaji je treba kupiti celo karto do Ljubljane in legitimacijo za 2 din. Velesejem izda na legitimacijo potrdilo o obisku in velja vozna karta z legitimacijo potem tudi za nazaj.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijsko tiskarno: Al. Trontelj, Groblje.